

## Rettleiar for vurdering av kvalitet i læremiddel i alle fag (NN)

Denne rettleiaren er laga på grunnlag av forskingsbasert kunnskap om kva som kjenneteiknar gode læremiddel. Læremiddel er definerte som alle trykte og digitale element som er utvikla for bruk i opplæringa, som skal brukast jamleg og som dekkjer vesentlege delar av læreplanen i faget, jf. opplæringslova § 15-3, første ledd.

Formålet med å nytte rettleiaren er å vurdere kvaliteten på dei læremidla de brukar i dag, eller læremiddel de vurderer å ta i bruk. Når de har samla eigne erfaringar om kvaliteten i læremidla, kan det bli lettare å avgjere kva læremiddel som bør nyttast til kva.

Vi tilrår at du gjer vurderinga som ein del av eit kollektivt arbeid saman med kollegaer i profesjonsfellesskapen din. Dette kan gjerast ved at skuleeigar eller skuleleiar etablerer ein prosess der lærarane først blir inviterte til å fylle ut rettleiaren individuelt. Deretter bør vurderingane drøftast samla i profesjonsfellesskapen.

For meir informasjon om gjennomføring av vurdering av læremiddel, sjå: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/laremidler/kvalitetskriterier-for-laremidler/veiledere-for-kvalitet-i-laremidler/#a163172>

Bruk gjerne rettleiaren til å vurdere både trykte og digitale læremiddel. Rettleiaren inneheld i utgangspunktet 18 påstandar om god kvalitet frå Utdanningsdirektoratet. Merk at den som inviterer til vurderinga har høve til å fjerne eller leggje til innhald når skjemaet blir brukt lokalt.

## Informasjon om personvern og behandlingsansvar

Den som får tilgang til vurderingane av læremidla, er den som inviterte til vurderinga. Vurderingane kan delast internt i verksemda med dei som har tenesteleg behov for opplysningane. Utdanningsdirektoratet får ikkje tilgang til svara dine.

Skuleeigar er behandlingsansvarleg for dei personopplysningane som blir samla inn. Skuleeigar kan samle inn opplysningar om lærarar si vurdering av kvalitet i læremiddel med heimel i personvernforordninga artikkel 6 nr. 1 bokstav e, med opplæringslova § 17-12 andre og tredje ledd som supplerande rettsgrunnlag.

Kontakt skuleeigar eller skuleeigars personvernombod dersom du har spørsmål. Om du ønskjer å utøve rettane dine etter personvernforordninga – til dømes innsyn i personopplysningar lagra om deg, eller ønskjer å rette opplysningar – kontakt skuleeigar eller personvernombodet. Om du ønskjer å klage på behandlinga av personopplysningar, kan du kontakte Datatilsynet.

**Pass på at du ikkje skriv inn unødvendige personopplysningar.**

## **Del 1: Informasjon som avsender må fylle ut før skjemaet blir sendt ut**

For avsender: Ver vennleg og fyll inn feltene om læremiddelet og behandling av personopplysninger før du sender ut skjemaet til respondentar.

**Kva læremiddel skal vurderast?** (Legg til informasjonen din her)

**Namn på den som sender ut invitasjonen:** (Legg til informasjonen din her)

**Kontaktinformasjon til skuleeigar og evt. personvernombod:** (Legg til informasjonen din her)

**Kor lenge blir vurderingane lagra?** (Legg til informasjonen din her)

Eventuelt beskriv kriterium som avgjer lagringstida, eller vis til relevant informasjon på nettsider eller liknande. Informer om eventuelle planar om behandling i land utanfor EØS.

**Kva leverandør har læremiddelet?** (Legg til informasjonen din her)

**Vel skulenivå:** (Legg til informasjonen din her)

**Vel eventuelt utdanningsprogram:** (Legg til informasjonen din her)

Gjeld berre vidaregåande skule

**Vel eventuelt programområde:** (Legg til informasjonen din her)

Gjeld berre vidaregåande skule

**Kva læreplan skal læremiddelet vurderast opp mot?** (Legg til informasjonen din her)

For avsender: Skriv inn læreplan i feltet over. Du kan finna læreplanar på Utdanningsdirektoratets nettside: <https://sokeresultat.udir.no/finn-lareplan.html> .

## **Del 2: Påstandar som skal svarast på av respondentar**

Dei resterande spørsmåla er påstandar knytte til kvalitet i læremiddel. Desse blir fylte ut av respondentane som blir inviterte til å vurdere læremiddel eller som gjer dette på individuell basis.

# 1. Design/utforming

Påstandar i denne kategorien er knytt til korleis innhaldet i læremiddelet er utforma for å gi best mogleg læring for eleven. Her er både form og funksjon involvert i påstandane.

Kategorien inkluderer dessutan vurdering av korleis innhaldet er strukturert, og dessutan moglegheita for å finna fram i læremiddelet på ein effektiv måte.

## 1.1. Læremiddelet blir opplevd som engasjerande for elevane i målgruppa.

For å vurdere denne påstanden kan læremiddelet prøvast ut saman med elevane i målgruppa. Læremiddel som engasjerer elevane, skaper motivasjon og lærelyst.

### Døme på kjenneteikn:

Læremiddel som engasjerer elevane

- har innhald som elevane kjenner seg igjen i
- er dagsaktuelle
- er lette å bruke
- tilbyr interaktivitet i eller utanfor læremiddelet
- har variasjon
- har ei tiltalende visuell utforming

☐ Heilt enig

☐ Delvis enig

☐ Delvis uenig

☐ Heilt uenig

☐ Ønsker ikkje å svara/ikkje aktuelt

### Kommentar

Her kan du utdjupa svaret ditt viss du ønskjer.

## 1.2. Læremiddelet er oversiktleg og intuitivt å bruka for elevar og lærarar.

Eit læremiddel som er oversiktleg, gjer det lett for elevar og lærarar å finne ønskt fagstoff og aktivitet på ein effektiv og formålstenleg måte.

### Døme på kjenneteikn:

Læremiddelet

- har god meny eller innhaldsliste som gjer det enkelt å finna fram i læremiddelet
- har ein logisk og god struktur som gir rettleiing om framdrift og innramming av arbeidet til elevane
- har omgrepsforklaringar og/eller ordbok
- har god forklaring på korleis dei ulike elementa skal forståast og brukast
- har universell utforming i samsvar med gjeldande krav
- har gode søkjemoglegheiter (digitale læremiddel)
- har bokmerkefunksjonalitet (digitale læremiddel)
- har moglegheit til å eksportere innhald til til dømes Word-, Excel- eller PDF-filer

☐ Heilt enig

☐ Delvis enig

☐ Delvis uenig

☐ Heilt uenig

☐ Ønsker ikkje å svara/ikkje aktuelt

### Kommentar

Her kan du utdjupa svaret ditt viss du ønskjer.

### 1.3. Læremiddelet bruker eit språk som er tilpassa terminologien til faget og elevane i målgruppa.

#### Døme på kjenneteikn:

##### Læremiddelet

- har gode forklaringar på faglege omgrep
- har formuleringar som byggjer bru mellom dagligspråk og fagspråk
- har språk som er tilpassa alderen og behova til elevane
- har språk som i størst mogleg grad kan forståast av fleirspråklege elevar og elevar med behov for særskild tilrettelegging
- har moglegheit for at elevar og lærarar kan gjere eigne val i læremiddelet som støttar språkforståinga (digitale læremiddel)

☐ Heilt enig

☐ Delvis enig

☐ Delvis uenig

☐ Heilt uenig

☐ Ønsker ikkje å svara/ikkje aktuelt

#### Kommentar

Her kan du utdjupa svaret ditt viss du ønskjer.

## 1.4. Læremiddelet har multimodalitet som saman støttar læring.

At læremiddelet nyttar fleire kommunikasjonsuttrykk samstundes (til dømes tekst, bilete, lyd, animasjon eller film), blir omtalt som **multimodalitet**. Det multimodale innhaldet støttar læring når dei ulike kommunikasjonsuttrykka er tilpassa målgruppa og utfyller og forsterkar kvarandre.

### Døme på kjenneteikn:

- Læremiddelet kombinerer tekst, bilete, lyd, animasjon eller film.
- Trykte læremiddel har lyd, animasjon og film som ressurs som er tilgjengeleg utanfor læremiddelet.

☐ Heilt enig

☐ Delvis enig

☐ Delvis uenig

☐ Heilt uenig

☐ Ønsker ikkje å svara/ikkje aktuelt

### Kommentar

Her kan du utdjupa svaret ditt viss du ønskjer.

## 2. Pedagogisk og didaktisk kvalitet

Påstandar i denne kategorien er knytt fagpedagogisk og fagdidaktisk forskning om kva opplæringa i faget bør innehalda, og korleis den bør gjennomførast. Kunnskap frå forskning om læremiddel er òg reflekterte her.

Sidan LK2020 har føringar for kva opplæringa skal innehalda, og dessutan grunnleggande verdiar og prinsipp for korleis opplæringa skal gjennomførast, grensar påstandane i denne kategorien i fleire tilfelle til kategorien bruk av læreplanverket.

## 2.1. Læremiddelet støttar arbeidet til læraren med tilpassa opplæring.

Læremiddelet tilbyr variasjon i innhald som gir elevlar og lærarar moglegheit til å gjere val som støttar behovet for tilpassing hos elevane. Fleirspråklege elevlar og elevlar med særskilt behov for tilrettelegging bør i størst mogleg grad kunne bruke same læremiddel som resten av elevgruppa. Læremiddelet kan utformast fleksibelt, og digitale læremiddel kan med fordel ha tilgang til digitale funksjonar som kan aktiverast etter behov.

### Døme på kjenneteikn:

Læremiddelet

- har fleire inngangar til det faglege stoffet
- har auditiv og/eller visuell støtte
- har omgrepsforklaringar og/eller ordbok
- har aktivitetar som kan løysast uavhengig av føresetnadene eller det faglege nivået til elevane
- har alternative aktivitetar
- har moglegheit for at elevane kan svare på aktivitetar på ulike måtar (til dømes med tekst, lydfil, film og så vidare)

☐ Heilt enig

☐ Delvis enig

☐ Delvis uenig

☐ Heilt uenig

☐ Ønsker ikkje å svara/ikkje aktuelt

### Kommentar

Her kan du utdjupa svaret ditt viss du ønskjer.

## 2.2. Læremiddelet har rikt og variert innhald.

### Døme på kjenneteikn:

Læremiddelet

- har breidd og ulike vinklingar i innhaldet
- har moglegheit for at elevane kan bruke fleire sansar
- har fysiske og praktiske aktivitetar
- har bruk av praktisk-estetiske arbeidsmåtar

☐ Heilt enig

☐ Delvis enig

☐ Delvis uenig

☐ Heilt uenig

☐ Ønsker ikkje å svara/ikkje aktuelt

### Kommentar

Her kan du utdjupa svaret ditt viss du ønskjer.

## 2.3.Læremiddelet legg til rette for at elevane skal lære å lære.

### Døme på kjenneteikn:

Læremiddelet gir elevane moglegheit til

- å prøve ut og bruke ulike arbeidsmåtar
- å prøve ut og bruke ulike læringsstrategiar og metodar
- å nytte dei grunnleggjande ferdigheitene i læringsarbeidet
- å reflektere over eigen læreprosess
- å erfare kva som fungerer best i eiga læring

☐ Heilt enig

☐ Delvis enig

☐ Delvis uenig

☐ Heilt uenig

☐ Ønsker ikkje å svara/ikkje aktuelt

### Kommentar

Her kan du utdjupa svaret ditt viss du ønskjer.

## 2.4. Læremiddelet støttar elevane i å utvikla kritisk tenking og etisk medvit.

Læremiddelet inviterer elevane til å ta ei kritisk og aktiv rolle til fagstoffet og til ressursar eller informasjon utanfor læremiddelet. Læremiddelet støttar samstundes balansen mellom respekt for etablert kunnskap og den utforskande og kreative tenkinga som trengst for å utvikle ny kunnskap. Å jobbe med kritisk tenking og etisk medvit bidrar til at elevane utviklar god dømmekraft.

### Døme på kjenneteikn:

Læremiddelet ber elevane om

- å tenkje sjølv
- å søkje kunnskap
- å reflektere
- å vurdere
- å vege ulike omsyn mot kvarandre i konkrete problemstillingar
- å bruke vitenskapleg metode
- å tenkje over kva dei deler om seg sjølv og andre digitalt
- å tenkje over kva som er akseptable handlingar digitalt
- å stille spørsmål til informasjon dei finn digitalt

☐ Heilt enig

☐ Delvis enig

☐ Delvis uenig

☐ Heilt uenig

☐ Ønsker ikkje å svara/ikkje aktuelt

### Kommentar

Her kan du utdjupa svaret ditt viss du ønskjer.

## 2.5. Læremiddelet inviterer elevane til utforsking i læringsarbeidet.

Aktivitetane i læremiddelet er sentrale for utforsking.

### Døme på kjenneteikn:

Læremiddelet ber elevane om

- å observere
- å stille spørsmål
- å eksperimentere med ulike metodar, framgangsmåtar og løysingar
- å gjere fysiske og praktiske aktivitetar
- å bruke kjende situasjonar og konkret frå kvardagen på skulen, i heimen og i fritida

☐ Heilt enig

☐ Delvis enig

☐ Delvis uenig

☐ Heilt uenig

☐ Ønsker ikkje å svara/ikkje aktuelt

### Kommentar

Her kan du utdjupa svaret ditt viss du ønskjer.

## 2.6. Læremiddelet legg til rette for samhandling i eller utanfor læremiddelet.

### Døme på kjenneteikn:

Læremiddelet har aktivitetar som inviterer til

- samtale
- samarbeid
- samskaping

☐ Heilt enig

☐ Delvis enig

☐ Delvis uenig

☐ Heilt uenig

☐ Ønsker ikkje å svara/Ikkje aktuelt

### Kommentar

Her kan du utdjupa svaret ditt viss du ønskjer.

### 3. Bruk av læreplanverket

Påstandar i denne kategorien er direkte knytt til føringane i LK2020, overordna del samt læreplanane for faga.

LK2020 inneheld både føringar for kva opplæringa skal innehalda, og grunnleggande verdiar og prinsipp for korleis opplæringa skal gjennomførast.

Påstandane i denne kategorien grensar derfor i fleire tilfelle til kategorien pedagogisk og didaktisk kvalitet.

### 3.1. Læremiddelet fremjar inkludering og mangfald.

Innhald som representerer mangfald, bidreg til at alle elevar kan kjenne seg igjen i læremiddelet og dermed opplever å bli inkluderte i fellesskapet. Innhaldet støttar elevane i å respektere ulikskap og i å forstå at alle har ein plass i fellesskapet.

#### Døme på kjenneteikn:

Læremiddelet fremjar inkludering og mangfald

- gjennom tekst
- gjennom visuelle og auditive element (til dømes lyd, bilete, animasjonar eller film)
- gjennom framstilling av variasjon i språk, kultur, erfaring, sosial bakgrunn og funksjonsevne som ein ressurs for fellesskapet

☐ Heilt enig

☐ Delvis enig

☐ Delvis uenig

☐ Heilt uenig

☐ Ønsker ikkje å svara/ikkje aktuelt

#### Kommentar

Her kan du utdjupa svaret ditt viss du ønskjer.

### 3.2. Læremiddelet bidreg til at elevane får innsikt i historia, kulturen, språket, samfunnslivet og rettane til det samiske urfolket.

Nokre fag har eksplisitte krav til samisk innhald som kjem fram i teksten om faget i læreplanen. Læremiddel i alle fag kan òg ha fagstoff og aktivitetar som inkluderer samiske perspektiv. Læremiddelet kan bidra til at elevane får kunnskap om den samiske kulturarven, om dei tre likeverdige samiske språka sør-, lule- og nordsamisk og om mangfald og variasjon innanfor samisk kultur og samfunnsliv.

#### Døme på kjenneteikn:

Læremiddelet gir innsikt i samiske perspektiv

- gjennom tekst
- gjennom visuelle og auditive element (til dømes lyd, bilete, animasjonar eller film)

☐ Heilt enig

☐ Delvis enig

☐ Delvis uenig

☐ Heilt uenig

☐ Ønsker ikkje å svara/ikkje aktuelt

#### Kommentar

Her kan du utdjupa svaret ditt viss du ønskjer.

### 3.3. Læremiddelet tek vare på fagrelevans og sentrale verdier.

Sjå teksten i læreplanen for faget (<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/>) der fagrelevans og sentrale verdier er beskrivne.

#### Døme på kjenneteikn:

Læremiddelet

- hjelper elevane til å forstå kvifor dei skal læra i faget
- knyter innhald i faget til arbeidslivs- og samfunnslivsperspektiv
- presenterer oppdatert fagleg kunnskap i tråd med sentrale verdier i faget

☐ Heilt enig

☐ Delvis enig

☐ Delvis uenig

☐ Heilt uenig

☐ Ønsker ikkje å svara/ikkje aktuelt

#### Kommentar

Her kan du utdjupa svaret ditt viss du ønskjer.

### 3.4. Læremiddelet gir moglegheit til å arbeid med kjerneelementa i faget.

Sjå teksten i læreplanen for faget (<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/>) der kjerneelementa til faget er beskrivne.

#### Døme på kjenneteikn:

Læremiddelet synleggjer dei/den mest sentrale

- fagomgrepa/fagterminologien
- kunnskapsområda
- tenkjemåtane
- metodane/arbeidsmåtene
- uttrykksformene

☐ Heilt enig

☐ Delvis enig

☐ Delvis uenig

☐ Heilt uenig

☐ Ønsker ikkje å svara/ikkje aktuelt

#### Kommentar

Her kan du utdjupa svaret ditt viss du ønskjer.

### 3.5. Læremiddelet legg til rette for å sjå samanhengar i opplæringa.

Samanhengar i opplæringa inneber at elevane ser samanhengar innanfor kvart fag og mellom faga. Å jobbe med djupnelæring bidrar til at elevane ser samanhengar. Vi definerer **djupnelæring** som det å gradvis utvikle kunnskap og varig forståing av omgrep, metodar og samanhengar i fag og mellom fagområde. Det inneber at vi reflekterer over eiga læring og bruker det vi har lært på ulike måtar i kjende og ukjende situasjonar, åleine eller saman med andre.

#### Døme på kjenneteikn:

Læremiddelet har

- aktivitetar som legg til rette for djupnelæring
- innhald som er knytt til dei tverrfaglege temaa som faget skal ta vare på - sjå teksten i læreplanen for faget der dei tverrfaglege temaa til faget er beskrivne

Sjå teksten i læreplanen for faget- <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/>

- ☐ Heilt enig
- ☐ Delvis enig
- ☐ Delvis uenig
- ☐ Heilt uenig
- ☐ Ønsker ikkje å svara/ikkje aktuelt

#### Kommentar

Her kan du utdjupa svaret ditt viss du ønskjer.

### 3.6. Læremiddelet legg til rette for at elevane får utvikla og bruka grunnleggjande ferdigheiter i faget.

Sjå teksten i læreplanen for faget (<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/>) der grunnleggjande ferdigheiter er beskrivne.

#### Døme på kjenneteikn:

Læremiddelet har

- aktivitetar der elevane bruker grunnleggjande ferdigheiter som reiskap for å lære i faget
- innhald som bidreg til at elevane kan utvikla grunnleggjande ferdigheiter med utgangspunkt i faget og på premissane til faget

☐ Heilt enig

☐ Delvis enig

☐ Delvis uenig

☐ Heilt uenig

☐ Ønsker ikkje å svara/ikkje aktuelt

#### Kommentar

Her kan du utdjupa svaret ditt viss du ønskjer.

### 3.7. Læremiddelet har god progresjon i tråd med kompetansemålene i faget.

**Kompetanse** er å kunne tileigne seg og nytte kunnskapar og ferdigheiter til å meistre utfordringar og løyse oppgåver i kjende og ukjende samanhengar og situasjonar. Kompetanse inneber forståing og evne til refleksjon og kritisk tenking. Kompetansemåla i læreplanen for faget beskriv kompetansen eleven skal ha etter enda opplæring på bestemte årstrinn.

#### Døme på kjenneteikn:

Læremiddelet har aktivitetar som legg til rette for at elevane utviklar og viser eigen kompetanse på varierte måtar.

- ☐ Heilt enig
- ☐ Delvis enig
- ☐ Delvis uenig
- ☐ Heilt uenig
- ☐ Ønsker ikkje å svara/ikkje aktuelt

#### Kommentar

Her kan du utdjupa svaret ditt viss du ønskjer.

### 3.8. Læremiddelet støttar arbeidet med undervegsvurdering for elevane og læraren.

Sjå teksten i læreplanen for faget der undervegsvurdering er beskriven.

#### Døme på kjenneteikn:

Læremiddelet

- legg til rette for at elevane forstår kva dei skal lære, og kva som blir forventa av dei
- stiller spørsmål som inviterer elevane til å reflektere over eiga læring og faglege utvikling
- legg til rette for arbeidsprosessar der elevane får vurdere eigen kompetanse

☐ Heilt enig

☐ Delvis enig

☐ Delvis uenig

☐ Heilt uenig

☐ Ønsker ikkje å svara/ikkje aktuelt

#### Kommentar

Her kan du utdjupa svaret ditt viss du ønskjer.

Anna

**Her kan du leggja til eventuelle kommentarar eller samanfatta vurderinga di dersom du ønskjer det.**

Viss fleire har vore involvert i vurderinga du sender inn, ver vennleg og oppgi kven du gjennomfører vurderinga på vegner av. Dette kan til dømes vera «småbarnsavdelinga» eller «faggruppe norsk».